

به نام خدا

پول دیجیتال: بیت کوین، رمزارزها و آینده پول

مؤلفان:

مهندس فرهاد کریم خانی

دکتر وحید حاجی زاده

رضا جعفرزاده

انتشارات ارسطو

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۳)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

سرشناسه : کریم خانی، فرهاد، ۱۳۶۲
عنوان و نام پدید آور : پول دیجیتال: بیت کوین، رمزارزها و آینده پول/ مولفان فرهاد کریم خانی، وحید حاجی زاده، رضا جعفرزاده.
مشخصات نشر : انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری : ۱۱۴ ص.
شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۴۵۵-۲۲۳-۵
وضعیت فهرست نویسی : فیپا
موضوع : پول دیجیتال - بیت کوین - رمزارزها - آینده پول
شناسه افزوده : حاجی زاده، وحید، ۱۳۵۳
شناسه افزوده : جعفرزاده، رضا، ۱۳۵۵
رده بندی کنگره : HV۶۲۶۶
رده بندی دیویی : ۳۶۴/۱۲۰
شماره کتابشناسی ملی : ۹۹۳۳۴۰۴
اطلاعات رکورد کتابشناسی : فیپا

نام کتاب : پول دیجیتال: بیت کوین، رمزارزها و آینده پول
مولفان : مهندس فرهاد کریم خانی - دکتر وحید حاجی زاده - رضا جعفرزاده
ناشر : انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)
صفحه آرای، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر
تیراژ : ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ : اول - ۱۴۰۳
چاپ : زبرجد
قیمت : ۱۱۴۰۰۰ تومان
فروش نسخه الکترونیکی - کتاب رسان :
<https://chaponashr.ir/ketabresan>
شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۴۵۵-۲۲۳-۵
تلفن مرکز پخش : ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵
www.chaponashr.ir

فهرست

مقدمه	۹
فصل اول: انقلاب پول دیجیتال؛ از بیت کوین تا بلاکچین	۱۳
مفهوم پول در گذر زمان؛ از سکه تا ارز دیجیتال	۱۵
بلاکچین چیست و چگونه کار می کند؟	۱۷
بیت کوین؛ اولین پول دیجیتال غیرمتمرکز	۱۹
ظهور ارزهای دیجیتال؛ فرصتی برای دنیای جدید	۲۲
نقش رمزنگاری در امنیت تراکنش های دیجیتال	۲۳
ارزهای دیجیتال در مقابل ارزهای فیات؛ تفاوت ها و مزایا	۲۵
فصل دوم: بیت کوین؛ طلای دیجیتال یا ابزار سوداگری؟	۲۹
بیت کوین چگونه ایجاد شد؟ داستان ساتوشی ناکاموتو	۳۱
آیا بیت کوین جایگزین طلا می شود؟ تحلیل ارزش و نوسانات	۳۳
استخراج بیت کوین؛ فرایند ماینینگ و پیچیدگی های آن	۳۵
مزایا و معایب بیت کوین به عنوان یک ارز	۳۷
مزایای بیت کوین به عنوان یک ارز	۳۸
معایب بیت کوین به عنوان یک ارز	۳۹
بررسی ریسک ها و تهدیدات بیت کوین	۴۰
آیا بیت کوین یک ابزار سرمایه گذاری مطمئن است؟	۴۲
فصل سوم: رمزارزها و قراردادهای هوشمند؛ دنیایی بدون واسطه ها	۴۵
مفهوم قراردادهای هوشمند؛ چگونه اعتماد به کد ممکن است؟	۴۶
اتریوم؛ پلتفرم قراردادهای هوشمند و دنیای دیفای	۴۸
برنامه های غیرمتمرکز (DApps)؛ انقلاب در فناوری اطلاعات	۵۰
توکن های NFT و تغییر مفهوم مالکیت دیجیتال	۵۲

۵۴	دیفای (DEFI)؛ بانکداری غیرمتمرکز و اقتصاد جدید.....
۵۷	چالش‌های حقوقی و قانونی قراردادهای هوشمند.....
۶۱	فصل چهارم: بانکداری آینده؛ آیا بانک‌ها به تاریخ خواهند پیوست؟ .....
۶۳	آیا ارزهای دیجیتال تهدیدی برای بانک‌ها هستند؟.....
۶۴	بانک‌های دیجیتال و نئو بانک‌ها؛ رقابت یا همزیستی؟.....
۶۸	تغییرات مدل‌های کسب‌وکار بانکی در عصر دیجیتال.....
۶۹	نقش فناوری بلاکچین در بهبود خدمات بانکی.....
۷۱	توکنایز کردن دارایی‌ها؛ انتقال مالکیت بدون واسطه.....
۷۳	بانکداری آینده؛ آیا نیاز به بانک‌های سنتی خواهیم داشت؟.....
۷۷	فصل پنجم: ارزهای دیجیتال ملی؛ پول دیجیتال دولت‌ها در برابر رمزارزها .....
۷۹	مفهوم CBDC؛ ارز دیجیتال بانک مرکزی چیست؟.....
۸۲	چرا دولت‌ها به دنبال ارزهای دیجیتال ملی هستند؟.....
۸۳	تفاوت CBDC با رمزارزهای غیرمتمرکز.....
۸۵	آیا cbdcها می‌توانند جایگزین پول نقد شوند؟.....
۸۸	چالش‌ها و فرصت‌های ارزهای دیجیتال ملی.....
۹۳	فصل ششم: آینده پول؛ آیا ارزهای دیجیتال جایگزین پول‌های سنتی می‌شوند؟ ...
۹۵	آینده ارزهای دیجیتال؛ فرصت‌ها و تهدیدها.....
۹۷	نقش رمزارزها در تجارت بین‌المللی.....
۹۹	آینده بانکداری و مالی در دنیای دیجیتال.....
۱۰۱	آیا مردم به ارزهای دیجیتال اعتماد خواهند کرد؟.....
۱۰۳	تأثیر ارزهای دیجیتال بر اقتصاد جهانی.....
۱۰۵	پیش‌بینی‌های ۱۰ سال آینده؛ جهان بدون پول نقد؟.....
۱۰۷	نتیجه‌گیری.....

۱۰۸ ..... پیشنهادات

۱۱۱ ..... منابع

تقدیم به سه گوهر گران قدر زندگی ام پدر، مادر و همسر

در آغاز این مسیر که کلمات جان می‌گیرند و اندیشه‌ها بر صفحه جاری می‌شوند، دلم گواهی می‌دهد که اگر امروز توان نوشتن یافته‌ام، به برکت وجود سه فرشته‌ای‌ست که بی‌وقفه پشتیبانم بوده‌اند.

پدرم، تکیه‌گاه استوار روزهای کودکی و جوانی‌ام؛ مردی که سکوتش پُر از معنا بود و نگاهش، سرشار از مهر و قوت. تو به من آموختی چگونه با صبوری و وقار از دل طوفان‌ها عبور کنم. هر خط از این کتاب، به نوعی ریشه در آموخته‌های تو دارد. سایه‌ات مستدام، ای بزرگ‌مرد زندگی‌ام.

مادرم، اولین معلم عشق، صبر و مهربانی‌ام. تویی که بی‌هیچ چشم‌داشتی، هر آنچه داشتی را نثارم کردی. دستان گرم، آغوش، دعایت... همه و همه، نوری شدند در دل تاریکی‌ها. نام تو، همیشه در قلبم، و رد مهرت در هر واژه این اثر جاری‌ست.

همسرم، همراه وفادار لحظه‌های خستگی و امید؛ تو که بی‌تردید، بخش بزرگی از این مسیر را با حضور آرامت هموار کردی. چه بسیار شب‌هایی که با دلگرمی‌ات، از خستگی رهیدم و ادامه دادم. تو نه فقط همسر من، بلکه شریک رویاهایم هستی.

این کتاب، گرچه کوچک است در برابر بزرگی‌تان، اما با تمام وجود و از ژرفای دلم، آن را به شما سه عزیز تقدیم می‌کنم. باشد که نامتان همیشه درخشان و حضورتان مایه برکت زندگی‌ام باشد.

پول، همواره در طول تاریخ بشریت، نه تنها وسیله‌ای برای مبادله، بلکه آینه‌ای از تحولات فرهنگی، اقتصادی و فناوری هر عصر بوده است. از سکه‌های فلزی دوران باستان گرفته تا اسکناس‌های کاغذی و کارت‌های اعتباری، اکنون در آستانه‌ی انقلابی بی‌سابقه ایستاده‌ایم؛ انقلابی که با مفاهیمی همچون بلاکچین، رمزارز و قراردادهای هوشمند، پول را به شکلی کاملاً نوین بازتعریف می‌کند.

ظهور بیت‌کوین و به‌دنبال آن گسترش رمزارزها، تنها یک تغییر در شکل پول نبوده، بلکه نمایانگر تحولی عمیق در اعتماد، مالکیت، حاکمیت مالی و نقش نهادهای مرکزی در اقتصاد جهانی است. این فناوری نوپا، همزمان فرصتی بی‌نظیر و چالشی عظیم برای سیستم‌های مالی، حقوقی و حتی اجتماعی ایجاد کرده است.

کتابی که پیش‌روی شماست، تلاشی است برای فهم عمیق‌تر این تحولات. در شش فصل، مفاهیم پایه‌ای و پیشرفته‌ی پول دیجیتال، از بیت‌کوین و بلاکچین گرفته تا قراردادهای هوشمند، دیفای، ارزهای دیجیتال ملی و آینده بانکداری بررسی شده‌اند. سعی شده تا با نگاهی تحلیلی و بی‌طرف، هم فرصت‌ها و مزایای این فناوری‌ها روشن گردد و هم چالش‌ها و تهدیدهای بالقوه آن‌ها واکاوی شود.

این کتاب برای همه‌ی علاقه‌مندان به اقتصاد دیجیتال، دانشجویان، پژوهشگران، فعالان بازارهای مالی، سیاست‌گذاران و هر کسی که می‌خواهد آینده‌ی پول را بهتر بشناسد و در مسیر آن گام بردارد، نگاشته شده است.

باشد که این اثر بتواند سهمی در روشن‌تر شدن مسیر پیش‌روی اقتصاد دیجیتال ایفا کند.

مقدمه

ارزهای دیجیتال در سال‌های اخیر به یکی از موضوعات مهم در عرصه اقتصاد جهانی تبدیل شده‌اند. این ارزها که بر پایه فناوری بلاک‌چین توسعه یافته‌اند، به سرعت توانسته‌اند جایگاه خود را در میان سرمایه‌گذاران، توسعه‌دهندگان، دولت‌ها و مردم باز کنند. ظهور بیت‌کوین در سال ۲۰۰۹ آغازگر موج جدیدی از تغییرات در نظام مالی بود، تغییری که بانکداری سنتی را به چالش کشید و مدل‌های جدیدی از تراکنش، ذخیره‌سازی و سرمایه‌گذاری را مطرح کرد. برخلاف سیستم‌های بانکی متمرکز، ارزهای دیجیتال به صورت غیرمتمرکز فعالیت می‌کنند و همین ویژگی موجب جلب اعتماد کاربران در سطح جهانی شده است. با گسترش رمزارزها، مفاهیم جدیدی مانند قراردادهای هوشمند، دیفای، کیف پول‌های دیجیتال و ارزهای پایدار وارد فضای اقتصادی شدند و هر یک سهمی در شکل‌گیری چشم‌انداز بانکداری آینده دارند. امروزه دیگر نمی‌توان ارزهای دیجیتال را پدیده‌ای گذرا یا موقتی دانست. بسیاری از شرکت‌های بزرگ بین‌المللی اقدام به پذیرش رمزارزها به عنوان روش پرداخت کرده‌اند و مؤسسات مالی نیز در حال طراحی و ارائه خدمات مبتنی بر بلاک‌چین هستند. از سوی دیگر، بانک‌های مرکزی کشورها نیز به منظور کنترل و هدایت اقتصاد دیجیتال، به سمت راه‌اندازی ارز دیجیتال ملی گام برداشته‌اند. این تغییرات گسترده، مفهوم پول، مالکیت، سرمایه‌گذاری و حتی حاکمیت مالی را دچار دگرگونی کرده است. در همین راستا، ساختار بانک‌ها نیز با تحولاتی اساسی مواجه شده و نیازمند بازنگری در روش‌های سنتی ارائه خدمات خود شده‌اند. یکی از مهم‌ترین تأثیرات ارزهای دیجیتال، کاهش نیاز به واسطه‌های مالی است. کاربران می‌توانند به صورت مستقیم، ایمن و سریع وجوه خود را به هر نقطه‌ای از جهان منتقل کنند.

این امر به‌ویژه در کشورهایی با زیرساخت‌های بانکی ضعیف، فرصتی برای مشارکت بیشتر مردم در اقتصاد جهانی فراهم کرده است. از سوی دیگر، با رشد فناوری‌های مرتبط با رمزارزها، امکان توسعه ابزارهای مالی نوین نیز به وجود آمده که کارکردهایی مشابه بانکداری اما با شیوه‌ای متفاوت ارائه می‌دهند. پلتفرم‌های دیفای به کاربران این امکان را می‌دهند که بدون نیاز به بانک‌ها، اقدام به دریافت وام، سپرده‌گذاری و کسب سود کنند. همچنین استفاده از قراردادهای هوشمند باعث کاهش خطای انسانی و افزایش اعتماد در فرآیندهای مالی شده است. به عبارت دیگر، ارزهای دیجیتال نه تنها واسطه‌های مالی را به چالش کشیده‌اند، بلکه

کارکردهای آن‌ها را بازتعریف کرده‌اند. بانک‌ها ناگزیر شده‌اند برای بقا در بازار رقابتی جدید، به سمت دیجیتالی‌شدن کامل حرکت کنند. بانکداری آینده، دیگر به دفاتر فیزیکی وابسته نیست.

مشتریان انتظار دارند خدمات بانکی را از طریق اپلیکیشن‌های هوشمند و به‌صورت آنی دریافت کنند. از این‌رو، تحول دیجیتال نه یک انتخاب، بلکه ضرورتی است برای ادامه حیات بانک‌ها. یکی از روندهای مهم در این مسیر، ترکیب خدمات بانکداری با فناوری‌های نوظهور مانند هوش مصنوعی، اینترنت اشیا و داده‌کاوی است که به بهبود تجربه مشتری و افزایش کارایی بانک‌ها کمک می‌کند.

ارزهای دیجیتال همچنین نظام‌های قانونی و نظارتی را به چالش کشیده‌اند. نبود قوانین واحد و مشخص در سطح جهانی موجب شده تا کشورها رویکردهای متفاوتی نسبت به رمزارزها اتخاذ کنند. برخی دولت‌ها سیاست‌های سخت‌گیرانه‌ای در پیش گرفته‌اند و برخی دیگر، این فناوری را فرصتی برای رشد اقتصادی می‌دانند. با این‌حال، نیاز به یک چارچوب قانونی شفاف و جامع برای استفاده مؤثر و ایمن از ارزهای دیجیتال بیش از پیش احساس می‌شود.

در این میان، موضوع امنیت سایبری اهمیت بالایی دارد. با افزایش ارزش بازار رمزارزها، تهدیدهای امنیتی نیز رشد یافته‌اند. هک کیف پول‌های دیجیتال، حملات فیشینگ و کلاهبرداری‌های رمزنگاری‌شده، نشان‌دهنده آسیب‌پذیری این فضا در برابر مجرمان سایبری است.

بنابراین، توسعه پروتکل‌های ایمن و آموزش کاربران از اولویت‌های مهم در این حوزه به‌شمار می‌آید. قاسمی، ا. (۱۴۰۱).

یکی دیگر از چالش‌های مطرح‌شده، مصرف انرژی بالا در فرآیند استخراج برخی ارزهای دیجیتال است. به‌ویژه بیت‌کوین که با الگوریتم اجماع اثبات کار کار می‌کند، مصرف برق قابل توجهی دارد که نگرانی‌های زیست‌محیطی به‌همراه دارد. این موضوع باعث شده که پروژه‌های جدیدتر به‌دنبال راهکارهایی کم‌مصرف‌تر مانند اثبات سهام باشند. هم‌زمان با رشد رمزارزها، مفاهیمی چون متاورس، NFT و اقتصاد دیجیتال نیز شکل گرفته‌اند. این مفاهیم نه‌تنها بسترهای جدیدی برای سرمایه‌گذاری فراهم کرده‌اند، بلکه رمزارزهای بانکداری را نیز گسترش داده‌اند. بانک‌ها اکنون باید به‌جای تمرکز صرف بر خدمات

سنتی، نقش آفرینی فعال در این فضاهای نوظهور را نیز در نظر بگیرند. ارزشهای دیجیتال همچنین باعث تحول در سیاست‌های پولی شده‌اند. بانک‌های مرکزی که پیش‌تر با ابزارهایی چون نرخ بهره بازار را کنترل می‌کردند، اکنون با رقیبی دیجیتال روبه‌رو هستند که نیازمند سیاست‌گذاری دقیق‌تری است. انتشار ارز دیجیتال ملی یکی از راهکارهای بانک‌های مرکزی برای حفظ نقش خود در نظام مالی است. دهقان، م. (۱۳۹۹).

یکی از مزایای ارزشهای دیجیتال، فراهم کردن امکان مشارکت افراد بدون حساب بانکی در اقتصاد جهانی است. در بسیاری از کشورها، افرادی وجود دارند که به دلایل مختلف به خدمات بانکی دسترسی ندارند. اما با در اختیار داشتن یک تلفن همراه هوشمند و اینترنت، می‌توانند از مزایای رمزارزها بهره‌مند شوند. از سوی دیگر، سرعت و هزینه پایین تراکنش‌های ارز دیجیتال باعث محبوبیت روزافزون آن‌ها در میان کاربران شده است. انتقال وجوه در سیستم‌های سنتی ممکن است روزها طول بکشد و هزینه بالایی داشته باشد، اما در بستر بلاک‌چین این انتقال‌ها در عرض چند دقیقه و با هزینه‌ای ناچیز انجام می‌شوند. افزایش شفافیت نیز از دیگر ویژگی‌های بارز فناوری بلاک‌چین است. تراکنش‌ها در این شبکه‌ها قابل ردیابی بوده و امکان تقلب به حداقل می‌رسد. این شفافیت، در صورت پیاده‌سازی درست، می‌تواند به کاهش فساد مالی کمک کند. در این بین، نقش آموزش نیز بسیار پررنگ است. برای بهره‌مندی درست از ارزشهای دیجیتال، آگاهی عمومی باید افزایش یابد. بسیاری از کاربران هنوز با مفاهیم پایه‌ای این فناوری آشنا نیستند و همین امر آن‌ها را در معرض سوءاستفاده قرار می‌دهد.

فناوری بلاک‌چین به‌طور کلی می‌تواند ساختارهای بانکی را شفاف‌تر، امن‌تر و کارآمدتر کند. بسیاری از بانک‌ها در حال بررسی امکان استفاده از این فناوری در حوزه‌هایی نظیر تسویه حساب، احراز هویت دیجیتال و زنجیره تأمین هستند. با پیشرفت روزافزون تکنولوژی، انتظار می‌رود بانکداری آینده به سمتی حرکت کند که ترکیبی از رمزارزها، بانکداری هوشمند، خدمات مجازی و سیستم‌های غیرمتمرکز باشد. مشتریان فردا، انتظار دارند که خدمات بانکی متناسب با سبک زندگی دیجیتال آن‌ها طراحی شده باشد.

به‌همین دلیل، نوآوری در خدمات مالی و ایجاد زیرساخت‌های دیجیتال پیشرفته، کلید موفقیت بانک‌ها در آینده خواهد بود.

در ادامه این روند، بانکداری باز نیز به‌عنوان یکی دیگر از تحولات مهم مطرح است. در این مدل، بانک‌ها اطلاعات مالی مشتریان را با رضایت آن‌ها در اختیار شرکت‌های ثالث قرار می‌دهند تا خدمات متنوع‌تری ارائه دهند. این تغییر، رقابت را افزایش داده و موجب بهبود

کیفیت خدمات می‌شود. می‌توان گفت ارزش‌های دیجیتال نه تنها اقتصاد، بلکه مفهوم بانکداری، مالکیت و تعاملات مالی را دگرگون کرده‌اند. بانک‌هایی که با این تحولات همگام نشوند، احتمالاً جای خود را به پلتفرم‌های دیجیتال نوظهور خواهند داد. در عصر جدید بانکداری، نوآوری، شفافیت، امنیت و شخصی‌سازی خدمات بیش از هر زمان دیگری اهمیت دارد و ارزش‌های دیجیتال، سکوی پرتابی برای رسیدن به این اهداف هستند. بابایی، ا. (۱۴۰۱).

فصل اول

انقلاب پول دیجیتال؛ از بیت کوین تا بلاکچین

انقلاب پول دیجیتال از لحظه‌ای آغاز شد که بیت کوین به‌عنوان اولین ارز رمزنگاری شده توسط شخص یا گروهی با نام مستعار ساتوشی ناکاموتو معرفی شد، این فناوری که بر پایه بلاکچین عمل می‌کرد، مفهومی جدید از پول را به جهان ارائه داد، مفهومی که در آن واسطه‌های مالی حذف می‌شدند و افراد می‌توانستند به‌صورت مستقیم با یکدیگر تبادل مالی داشته باشند، بیت کوین با ساختاری غیرمتمرکز، امنیت بالا و شفافیت در ثبت تراکنش‌ها نگاه‌ها را به خود جلب کرد، در پی موفقیت بیت کوین، ارزهای دیجیتال جدیدی مانند اتریوم به بازار وارد شدند که با افزودن قابلیت قراردادهای هوشمند، بستری را برای توسعه برنامه‌های مالی غیرمتمرکز فراهم ساختند، با گسترش این فضا پروژه‌هایی نظیر دیفای شکل گرفتند که وام‌دهی، سپرده‌گذاری، بیمه و سایر خدمات مالی را بدون نیاز به نهادهای سنتی ممکن ساختند، در این میان بازار NFT ها نیز پدیدار شد که مالکیت دیجیتال دارایی‌های منحصر به فرد مانند آثار هنری و موسیقی را در بستر بلاکچین تضمین می‌کرد، هم‌زمان با رشد استفاده از ارزهای دیجیتال، کشورها و بانک‌های مرکزی نیز به تکاپو افتادند تا نسخه‌های دیجیتالی از پول ملی خود را توسعه دهند که این پروژه‌ها به نام ارز دیجیتال بانک مرکزی یا CBDC شناخته می‌شوند. میرزایی، م. (۱۳۹۷).

این ارزها برخلاف رمزارزهای غیرمتمرکز، توسط دولت‌ها پشتیبانی می‌شوند و در تلاش‌اند تا کارایی، شفافیت و سرعت تبادل پولی را افزایش دهند، در همین زمان، مفاهیم جدیدی مانند متاورس و وب ۳ نیز در کنار ارزهای دیجیتال شکل گرفتند که در آن کاربران می‌توانستند دارایی دیجیتال داشته باشند، خرید و فروش کنند و حتی شغل دیجیتالی در فضای مجازی داشته باشند، بلاکچین به‌عنوان فناوری زیربنایی این تحول، نه تنها در امور

مالی بلکه در حوزه‌هایی مانند سلامت، آموزش، رأی‌گیری، زنجیره تأمین و رسانه نیز وارد شد و توانست با ویژگی‌هایی چون شفافیت، تغییرناپذیری و غیرمتمرکز بودن اعتمادسازی کند، در این میان، چالش‌هایی همچون نبود قوانین یکپارچه جهانی، احتمال سواستفاده‌های مالی، حملات سایبری، ریسک نوسانات شدید قیمتی و مشکلات فنی مانند مقیاس‌پذیری همچنان به‌عنوان موانعی جدی باقی مانده‌اند، با این حال نوآوری در الگوریتم‌های اجماع مانند اثبات سهام و راه‌حل‌های لایه دوم همچون شبکه لایت‌نینگ بیت‌کوین تلاش دارند بر مشکلات فنی فائق آیند، صرافی‌های غیرمتمرکز این امکان را فراهم کردند که افراد بدون نیاز به واسطه، رمزارزهای خود را با یکدیگر مبادله کنند و از امنیت و کنترل کامل بر دارایی‌های خود بهره‌مند شوند، اما از سوی دیگر، مسئولیت امنیت، نگهداری کلید خصوصی و مقابله با تهدیدات برعهده خود کاربر قرار گرفت که این موضوع نیاز به آموزش عمومی و ارتقای سواد دیجیتال را دوجندان کرد، پروژه‌هایی چون پولکادات، سولانا، کاردانو و آوالانچ تلاش دارند بلاک‌چین‌هایی سریع‌تر، مقیاس‌پذیرتر و کاربرپسندتر ایجاد کنند تا بتوانند پاسخگوی تقاضای رو به رشد برای استفاده از فناوری دفتر کل توزیع‌شده باشند، مفهوم سازمان‌های خودگردان غیرمتمرکز یا DAO ها نیز به‌عنوان ساختاری جدید برای تصمیم‌گیری جمعی در بستر بلاک‌چین مطرح شد که می‌تواند شکل مدیریت سنتی را به چالش بکشد. احمدی، م. (۱۳۹۸).

این ساختارها به اعضا امکان مشارکت مستقیم در تصمیم‌سازی‌ها را می‌دهند و نمونه‌ای از دموکراسی دیجیتال در دنیای نوین هستند، با فراگیر شدن کیف پول‌های دیجیتال و افزایش دسترسی مردم به اینترنت، ارزهای دیجیتال در بسیاری از مناطق جهان به ابزاری برای پرداخت‌های روزمره تبدیل شده‌اند، اما همچنان مشکلاتی چون نوسانات بالا، عدم پذیرش توسط برخی کسب‌وکارها و مسائل حقوقی بر سر راه گسترش آن قرار دارد، بسیاری از شرکت‌های بزرگ فناوری، خرده‌فروشی و حتی برندهای لوکس شروع به پذیرش رمزارزها به‌عنوان روش پرداخت کرده‌اند یا در حال بررسی پیاده‌سازی بلاک‌چین در سیستم‌های داخلی خود هستند، در عرصه بین‌الملل نیز برخی کشورها رمزارزها را به‌عنوان ذخیره ارزی در نظر گرفته‌اند یا به دنبال جذب سرمایه‌گذاران از طریق قوانین مالیاتی منعطف‌تر در حوزه ارزهای دیجیتال هستند، از سوی دیگر، فناوری بلاک‌چین توانسته مسیر تحقق دولت‌های دیجیتال را هموار سازد، با فراهم‌سازی زیرساختی شفاف، تغییرناپذیر و امن برای مدیریت

داده‌ها، برنامه‌هایی همچون هویت دیجیتال غیرمتمرکز، رأی‌گیری شفاف، مدیریت منابع عمومی و قراردادهای هوشمند در بخش دولتی در حال توسعه هستند، این تحولات گسترده نشان می‌دهد که انقلاب پول دیجیتال صرفاً یک تحول مالی نیست، بلکه تغییری بنیادین در نوع نگاه بشر به اعتماد، مالکیت، شفافیت، تمرکز و تعاملات اقتصادی، اجتماعی و سیاسی است، مسیر آینده این تحول بستگی به میزان پذیرش عمومی، همکاری نهادهای جهانی، توسعه قوانین منعطف و حمایت‌های زیرساختی از نوآوران دارد، در نهایت، آنچه انقلاب پول دیجیتال را زنده نگاه می‌دارد، مشارکت فعال کاربران، افزایش سواد فناوری و اعتمادسازی تدریجی در جوامع مختلف خواهد بود.

مفهوم پول در گذر زمان؛ از سکه تا ارز دیجیتال

مفهوم پول در طول تاریخ بشریت، همواره با تحولاتی عمیق همراه بوده است. در آغاز، انسان‌ها برای تأمین نیازهای خود از شیوه تهاتری استفاده می‌کردند. مبادله کالا به کالا در جوامع ابتدایی، روشی رایج بود اما به مرور زمان ناکارآمدی‌هایی مانند دشواری در تعیین ارزش برابر، قابلیت نگهداری محدود کالاها و لزوم هم‌زمانی نیازها، انسان را به سوی یافتن ابزارهای جدید برای مبادله سوق داد. اینجا بود که کالاهای خاصی مانند نمک، صدف، سنگ‌های قیمتی و پوست حیوانات، که ارزش عمومی و قابلیت ذخیره‌سازی بیشتری داشتند، نقش پول اولیه را ایفا کردند. با گذر زمان و توسعه جوامع، فلزات گرانبها به دلیل دوام، قابلیت تقسیم‌پذیری و کمیابی، به‌عنوان ابزار رسمی مبادله پذیرفته شدند. سکه‌های فلزی از طلا و نقره ضرب شدند و دولت‌ها با مهر مخصوص، اعتبار آن‌ها را تضمین کردند. این روند باعث شکل‌گیری پول فلزی به‌عنوان ابزاری استاندارد، قابل اعتماد و مورد قبول همگانی شد. اما با گسترش تجارت و پیچیده‌تر شدن نیازها، حمل‌ونقل سکه‌های سنگین و ارزش‌گذاری‌های دقیق‌تر، پول کاغذی یا اسکناس پدیدار شد. ابتدا اسکناس‌ها به‌عنوان ضمانت‌نامه‌ای برای دارایی‌هایی مانند طلا و نقره مورد استفاده قرار گرفتند و رفته‌رفته خودشان ارزش مستقل پیدا کردند. با ورود به دوران بانکداری مدرن، مفهوم پول فیات یا پول بدون پشتوانه طلا شکل گرفت. ارزش این نوع پول بر پایه اعتماد عمومی به دولت‌ها و بانک‌های مرکزی تعیین می‌شود، نه پشتوانه فیزیکی. دولت‌ها با استفاده از سیاست‌های پولی، عرضه پول را کنترل کرده و تورم، نرخ بهره و رشد اقتصادی را مدیریت می‌کنند. در همین دوران، ابزارهایی مانند